

Lääketieteellinen kuvantaminen

Biofysiikan kurssi
Liikuntabiologian laitos
Jussi Peltonen

Muista ainakin nämä

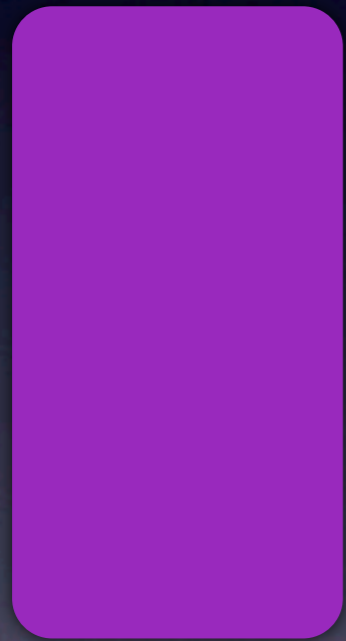
- Kuinka energia viedään kuvauskohteeseen?
- Aiheuttaako menetelmä kudostuhoa?
- Kuvataanko anatomiaa vai fysiologiaa?

Kuvaamisen periaate

- Annostellaan energia kohteeseen
- Kerätään annosteltu energia
- Muodostetaan kuva
kuvanmuodostusyksikössä

Absorptio

Vastaanotin

Kohde

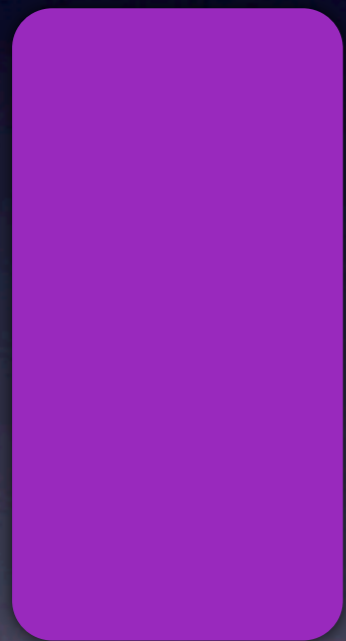
Lähetin

Emissio

Vastaanotin

Kohde

Annostus

Heijastus

Kohde

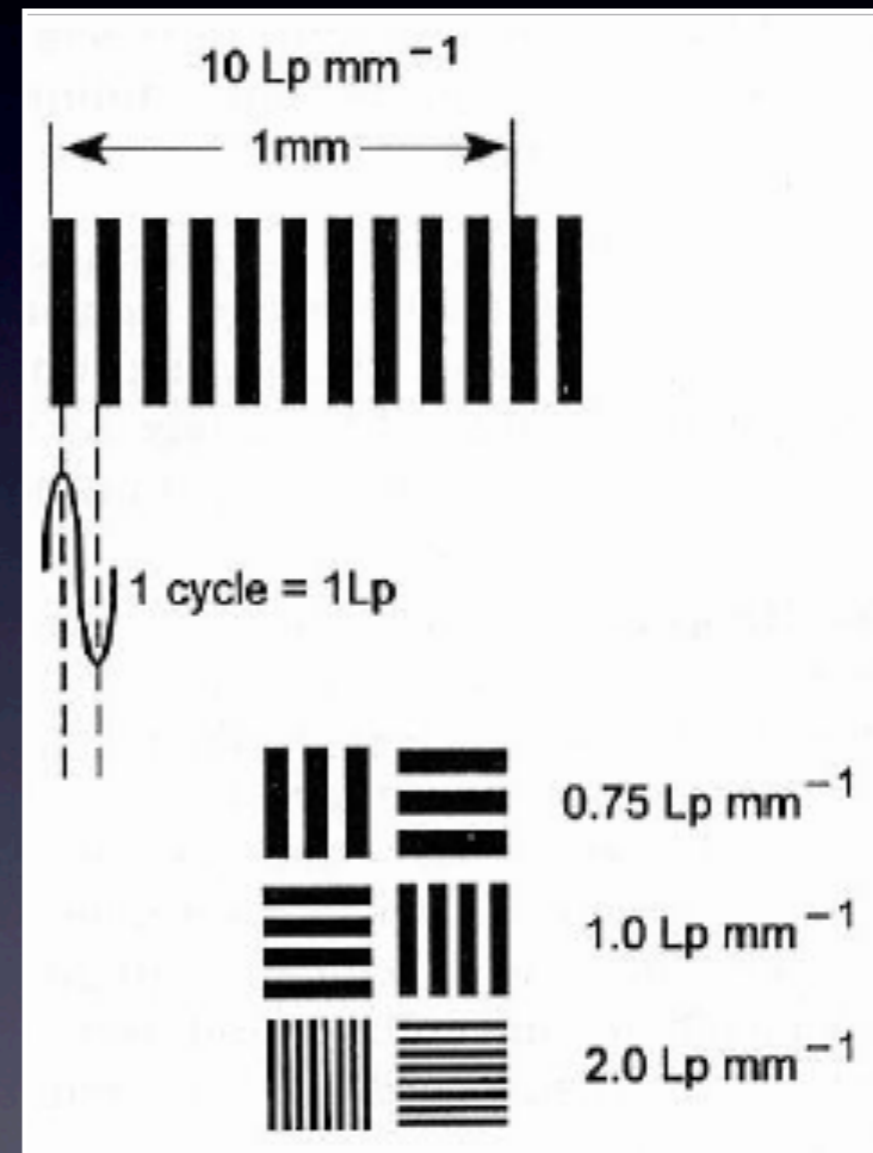
Lähetin/
vastaanotin

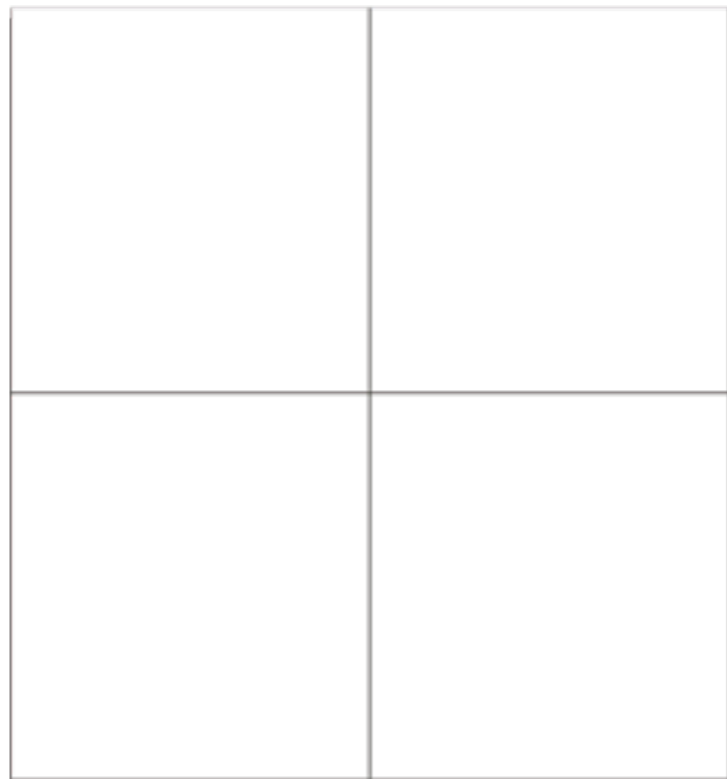
Kuvauksen peruskäsitteitä

Peruskäsitteitä

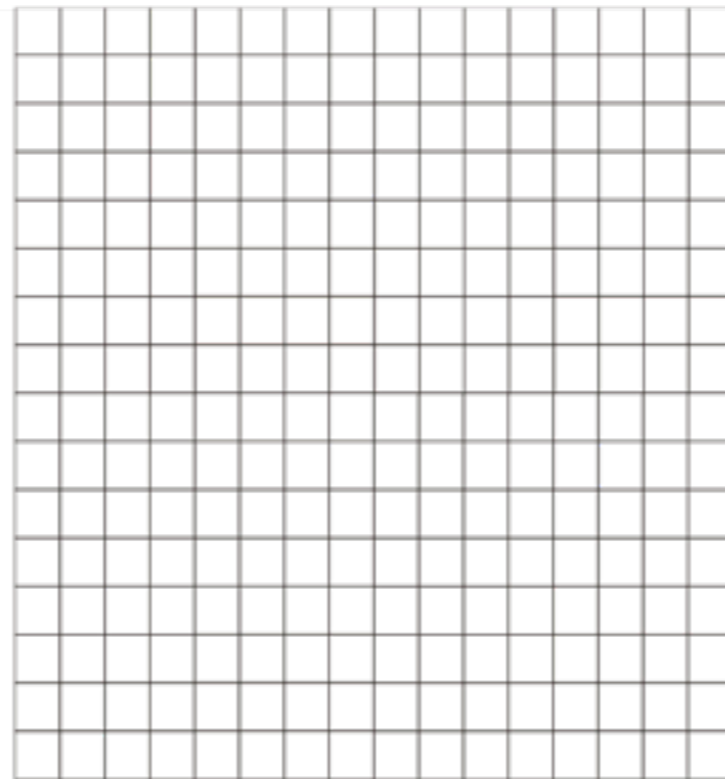
- Resoluutio eri erotuskyky
- Mitta = viivaparia / mm
- Vaihtelee välillä 0.5-5.0 vp / mm

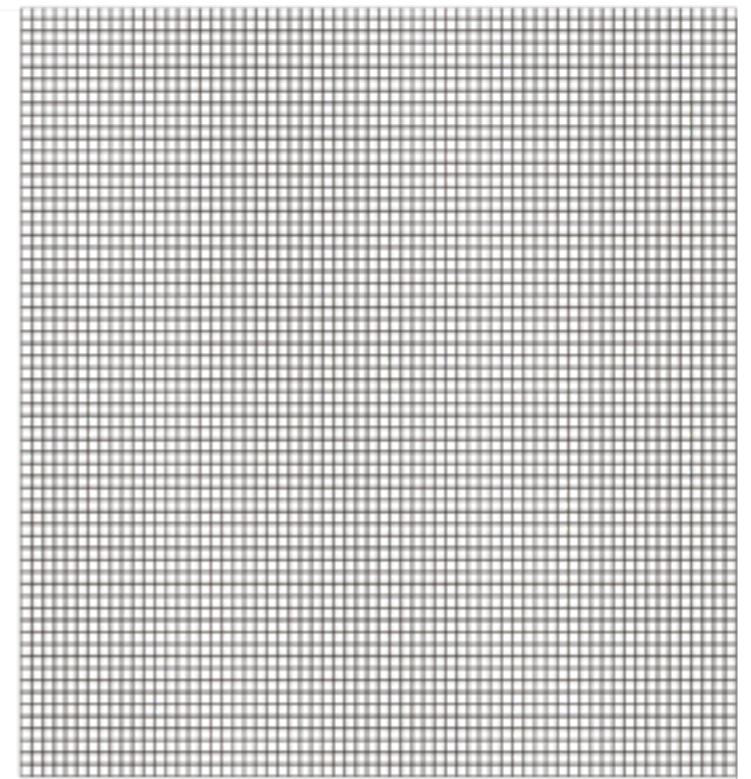

2x2 matriisi

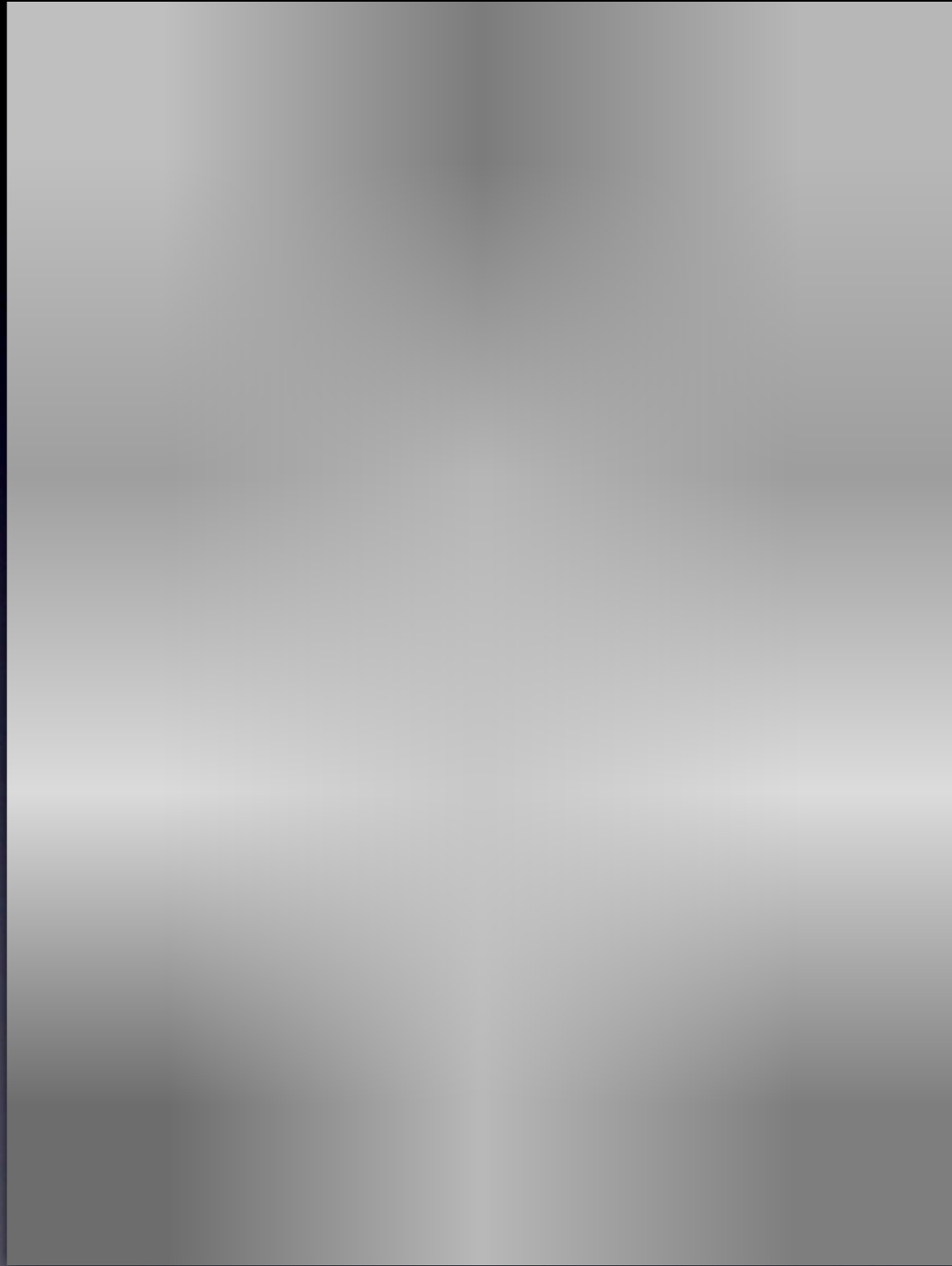

16x16 matriisi

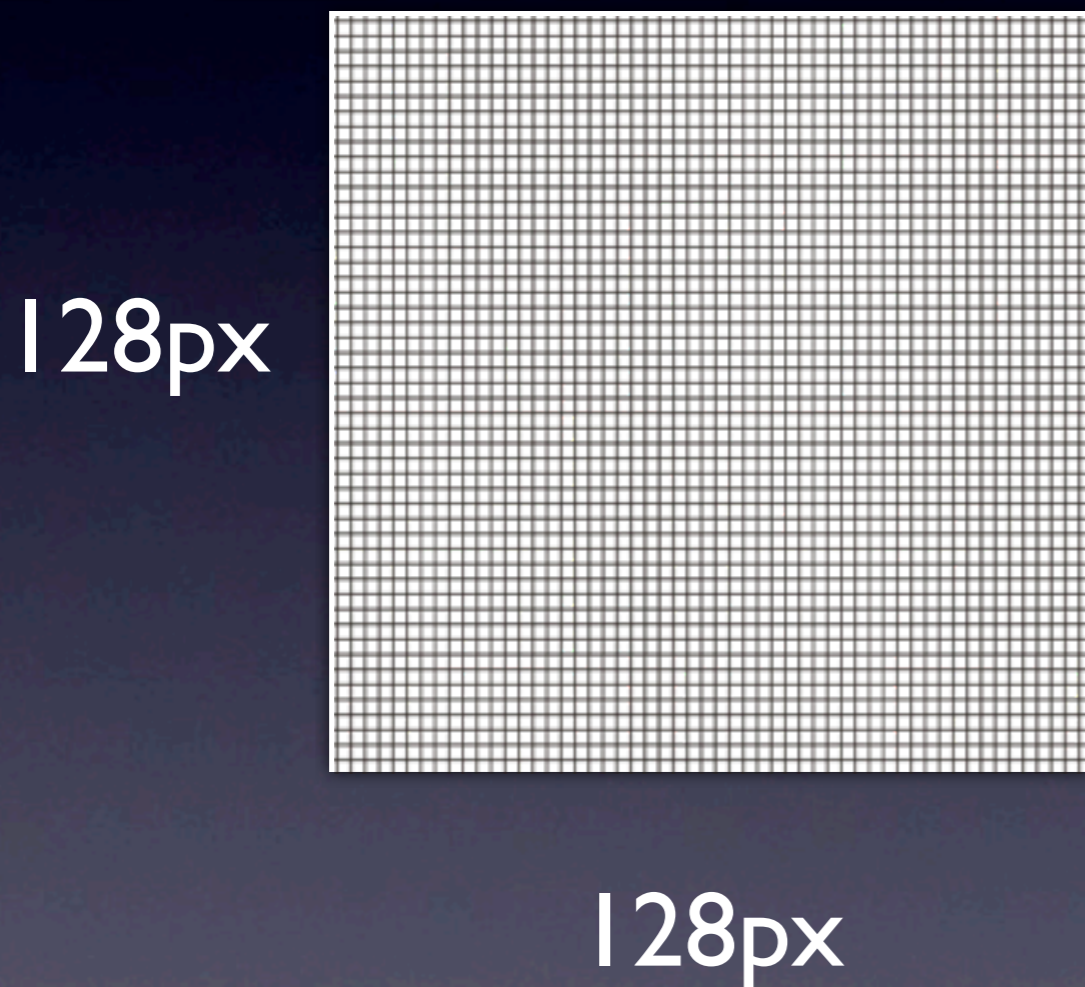

64x64 matriisi

Kuvamatriisin koko

Peruskäsitteitä

- Kuva-alkio eli pikseli
- Pinta-ala = $128 \times 128 = 0.016 \text{MPx}$
- Vertaa esim. digikameran 24MPx

Peruskäsitteitä

- Kuvan syvyys ilmoitetaan bitteinä
- Mustavalkokuvassa on $2^1 = 2$ sävyä
- 8-bittisessä harmaasävykuvassa on $2^8 = 256$ eri harmaasävyä
- 12-bittisessä harmaasävykuvassa on $2^{12} = 4096$ eri harmaasävyä

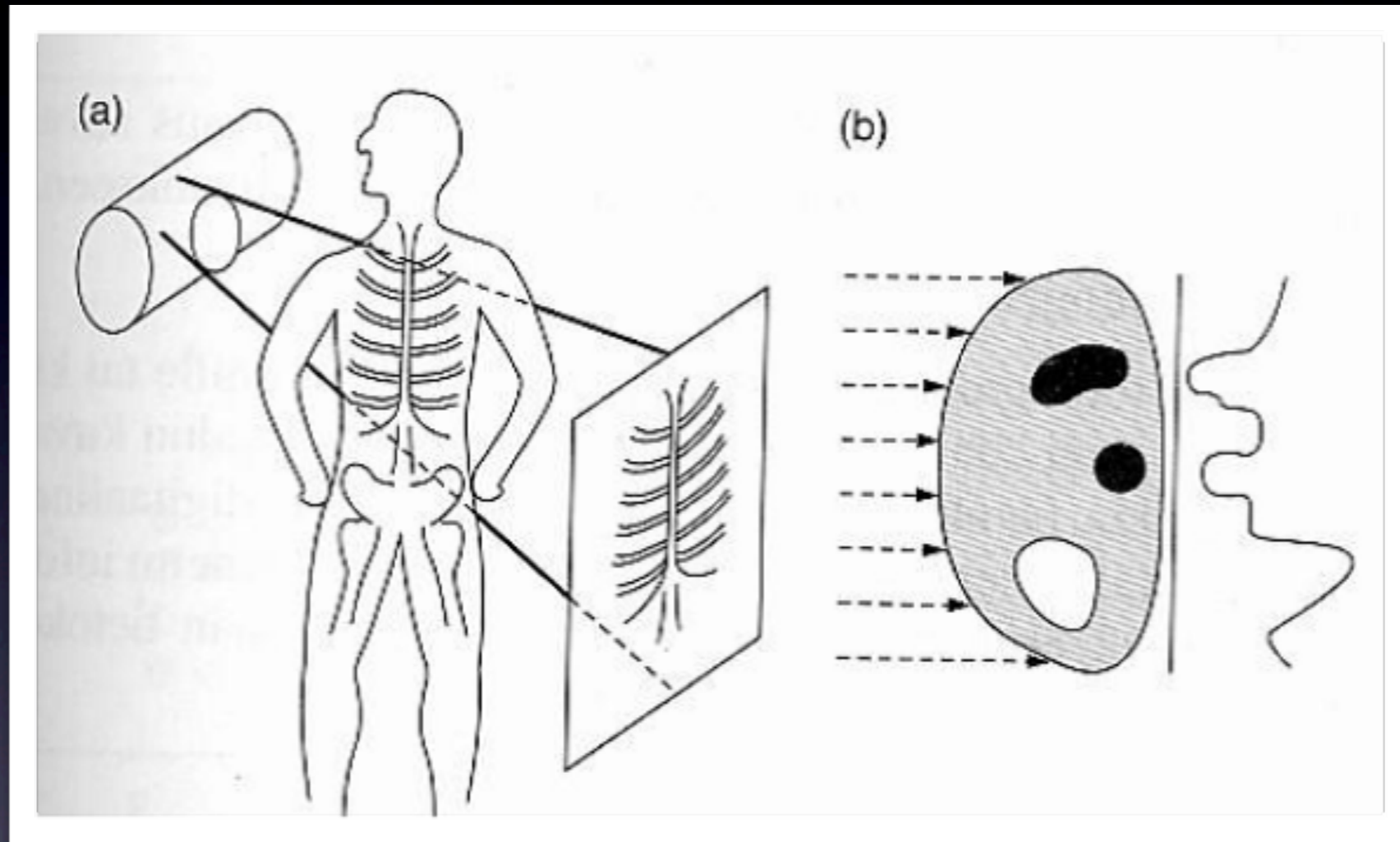
Harmaasävykuva

Peruskäsitteitä

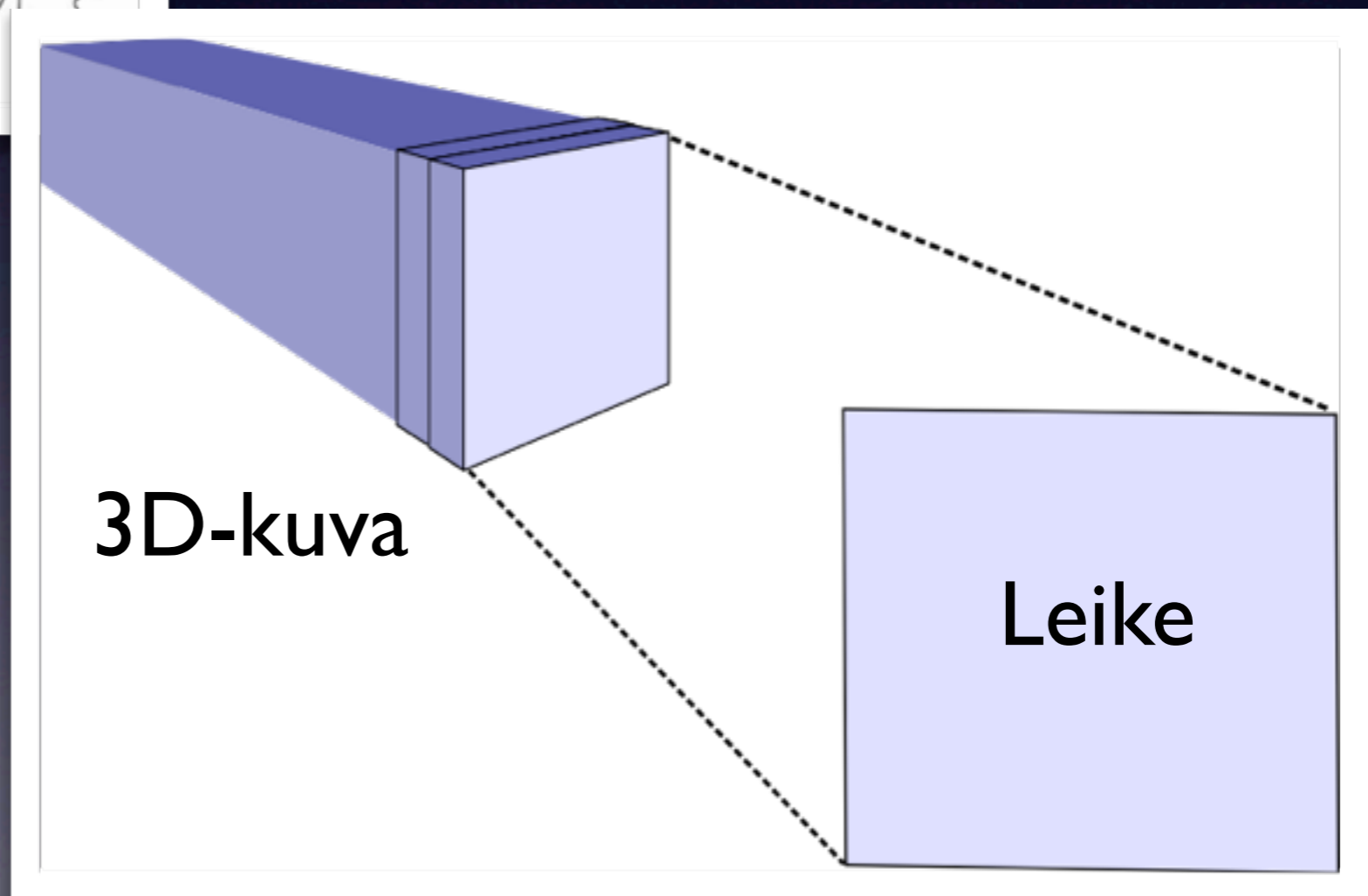
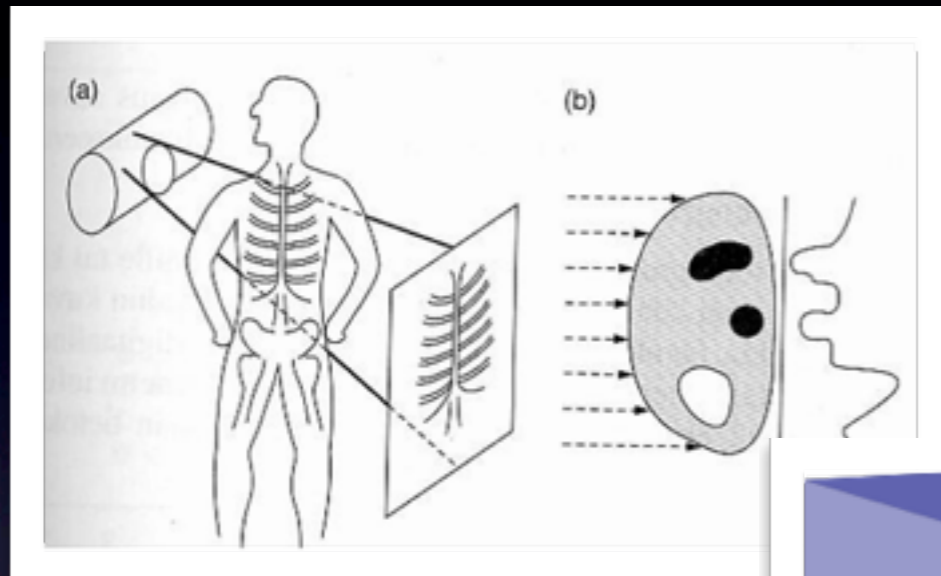
1. Röntgen-kuvaus
2. Emissiotomografia
3. Magneettiresonanssi
4. Ultraääni

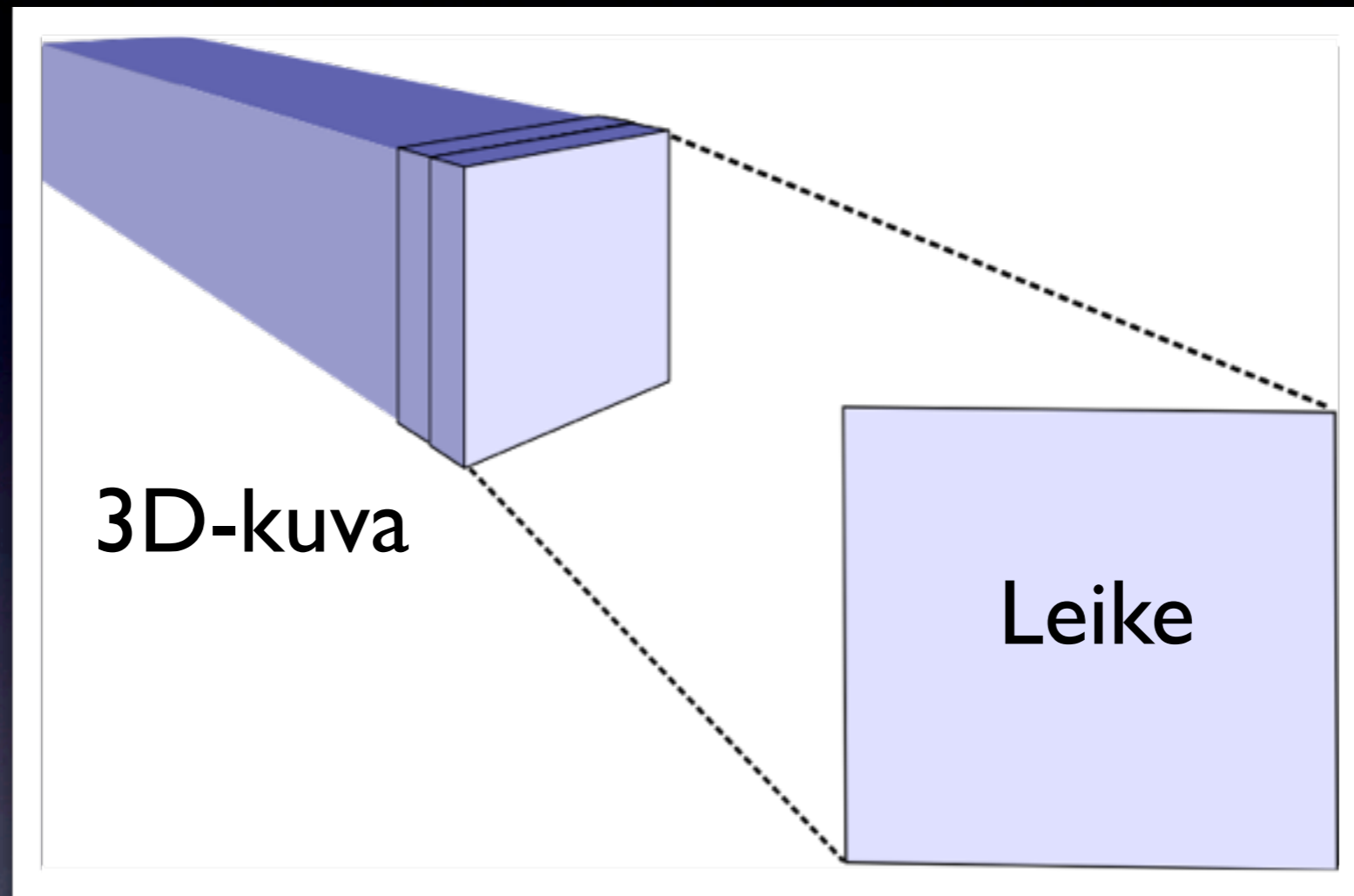
I. Röntgen-kuvaus

Röntgen = luuntiheyskartta

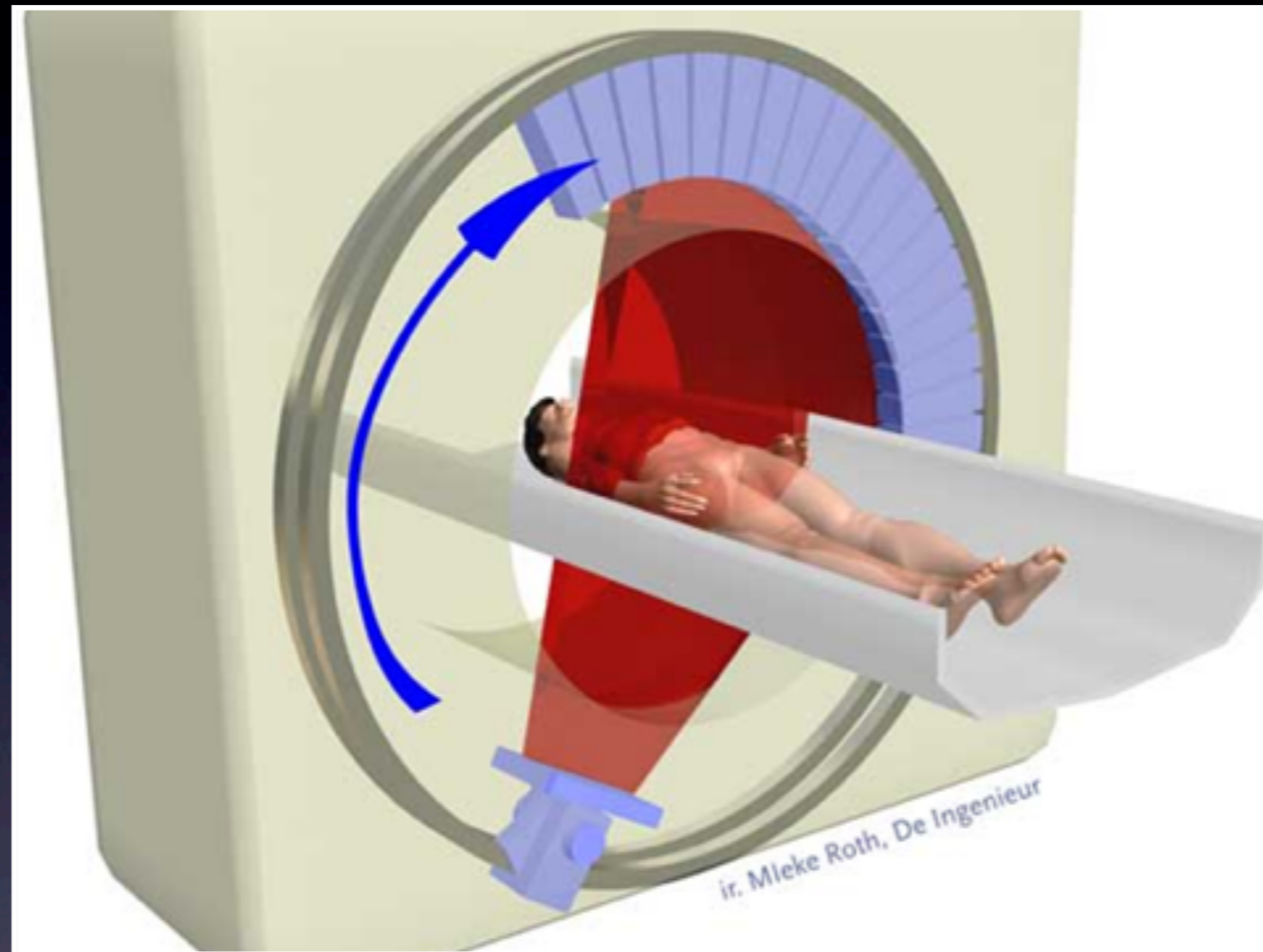

Tomografia = leikekuvaus

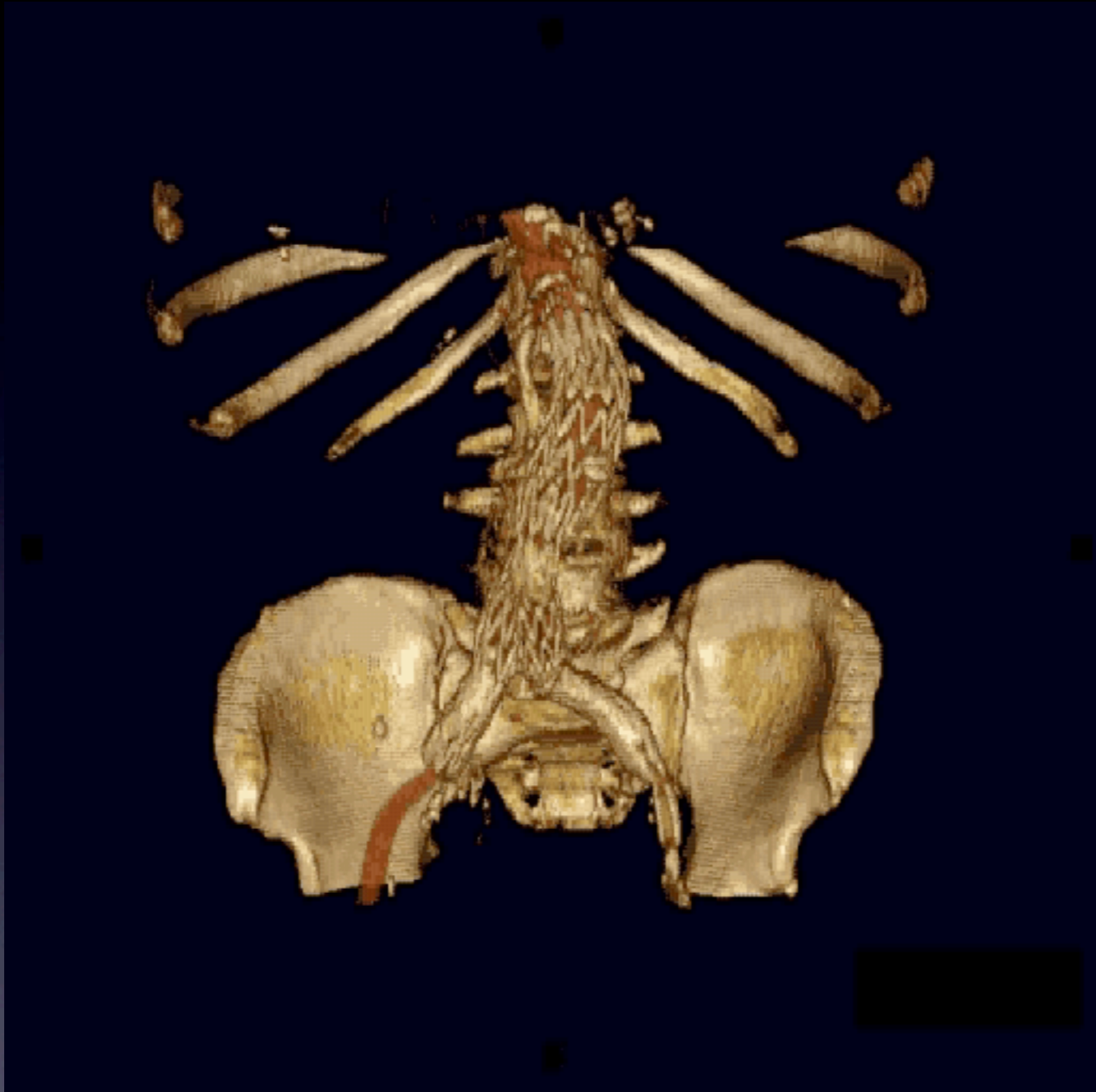
Tietokonetomografia (TT)

= Tietokoneavustein
leikekuvaus

Engl. Computed Tomography
(CT)

TT-skanneri

TT:n edut ja haitat

- Plussat (+)

- Tarkka
- Kivuton
- Non-invasiivinen
- Nopea

- Miinukset (-)

- Ionisoivaa säteilyä
- Ei sovellu raskaana oleville
- Ei kuvaa hyvin pehmytkudosta (valitaan MRI)

Efektiivinen annos

- Säteilyannoksen mittarina käytetään efektiivistä annosta
- Efektiivisen annoksen yksikkö = mSv (millisievert)
- Ottaa huomioon sekä säteilyn määrän että laadun

Efektiivinen annos

Keskimääräinen taustasäteilyannos:

3-4 mSv/vuosi

Röntgen-säteilyannoksia

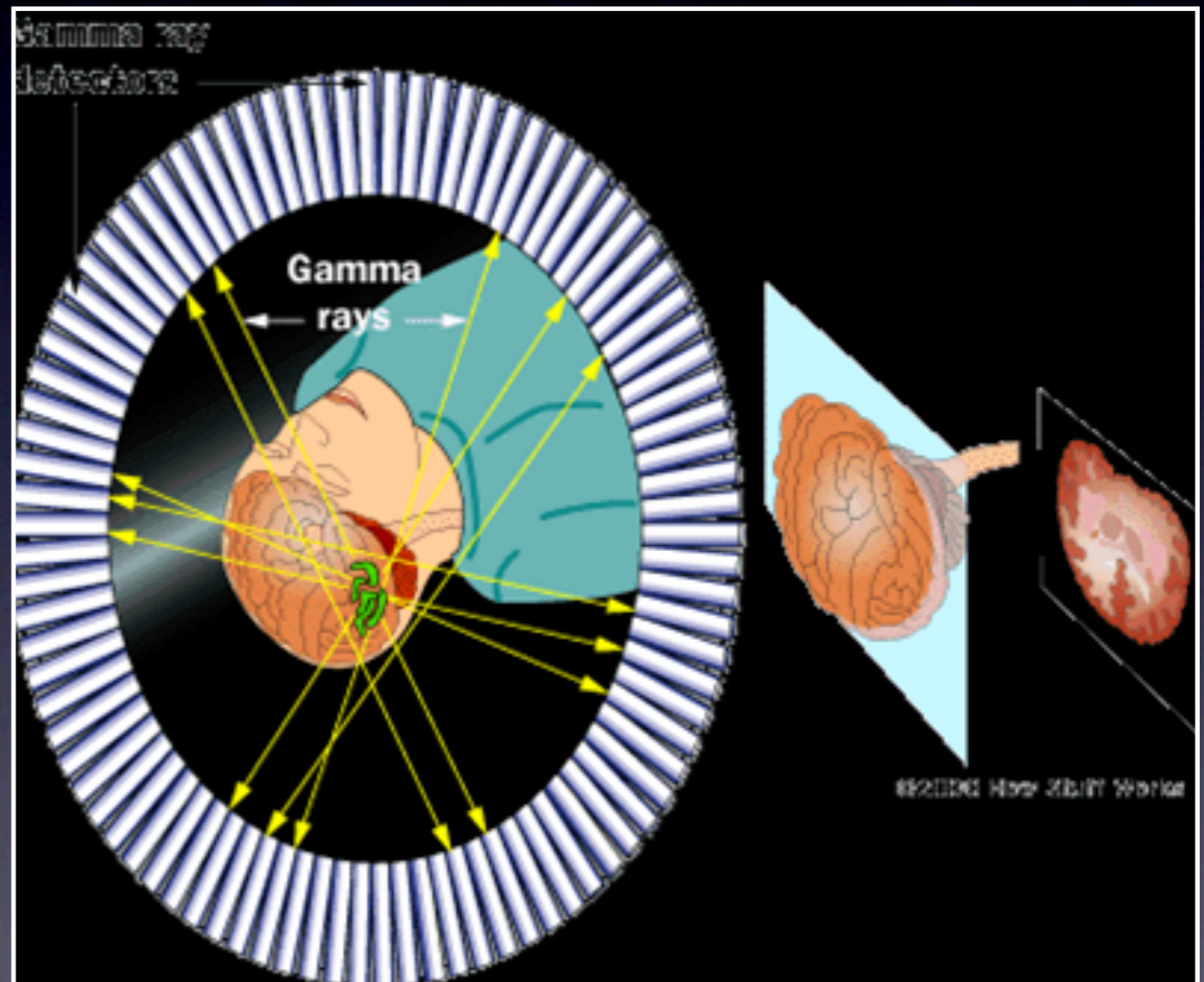
Tutkimus	Efektiivinen annos (mSv)	Taustasäteilyannos
Polven röntgen	0.01	1 päivä
Vatsan röntgen	2.2	9 kk
Vatsan TT	12	4 vuotta

1. Röntgen-kuvaus
2. Emissiotomografia
3. Magneettiresonanssi
4. Ultraääni

2. Emissiotomografia

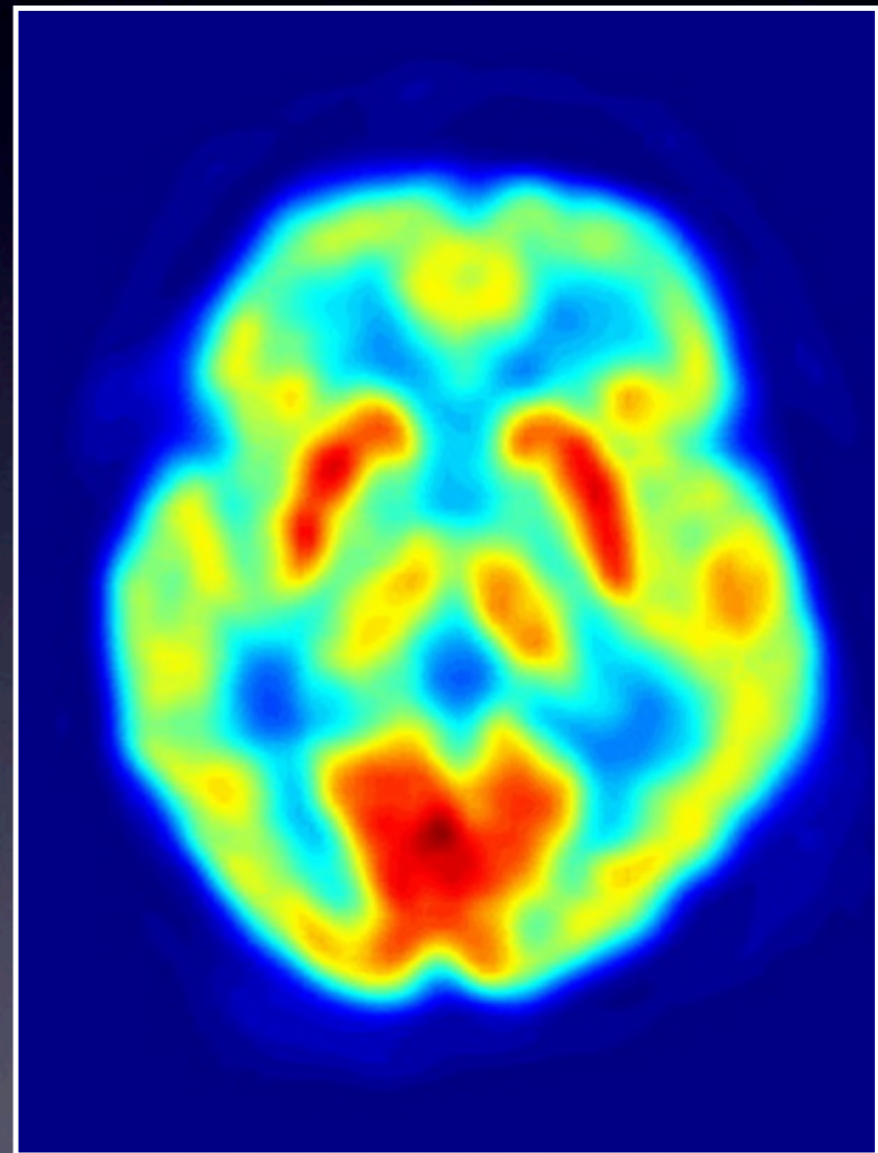
Positroniemissiotomografia

Positroni (elektronin antihiukkanen) ja elektroni törmäävät. Tapahtumassa, jota kutsutaan annihilaatioksi, syntyy gamma-fotoni, joka havaitaan herkällä laitteistolla.

Positroniemissiotomografia

- Käyttö:
  - Syöpätautien diagnooseissa
  - Paikallisen hapenkulutuksen mittauksessa (neurofysiologia)

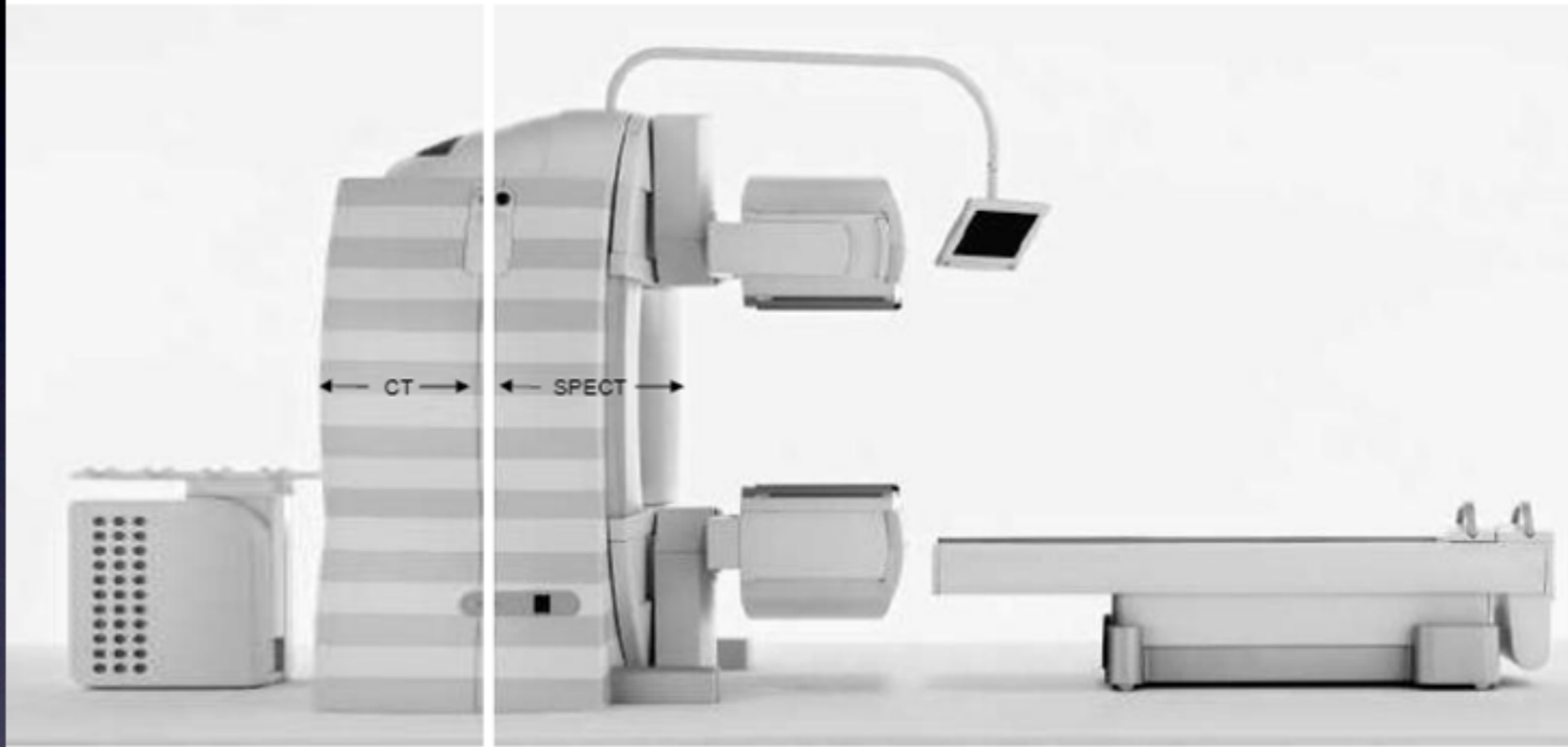

Tietokonetomografia

Positroniemissiotomografia

TT

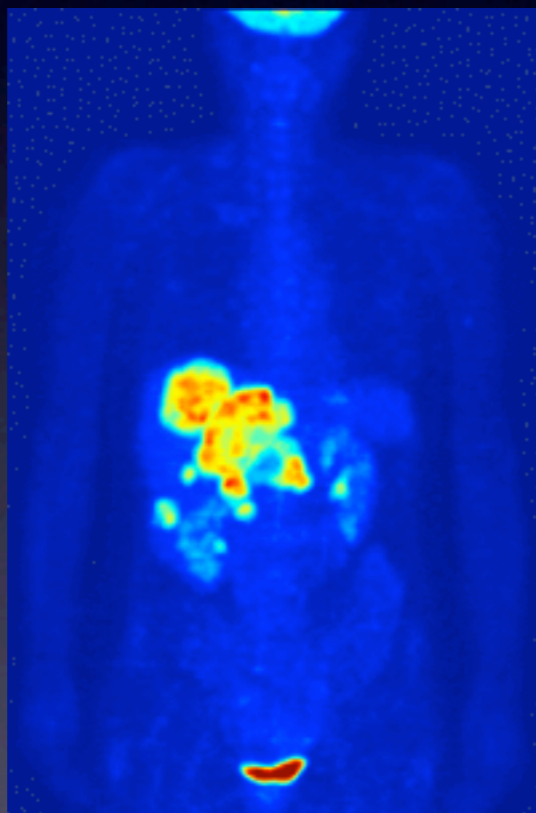
SPECT

Tietokonetomografia

Positroniemissiotomografia

Anatomia (TT) + Fysiologia (PET)

Fysiologian tarkka
anatominen paikannus

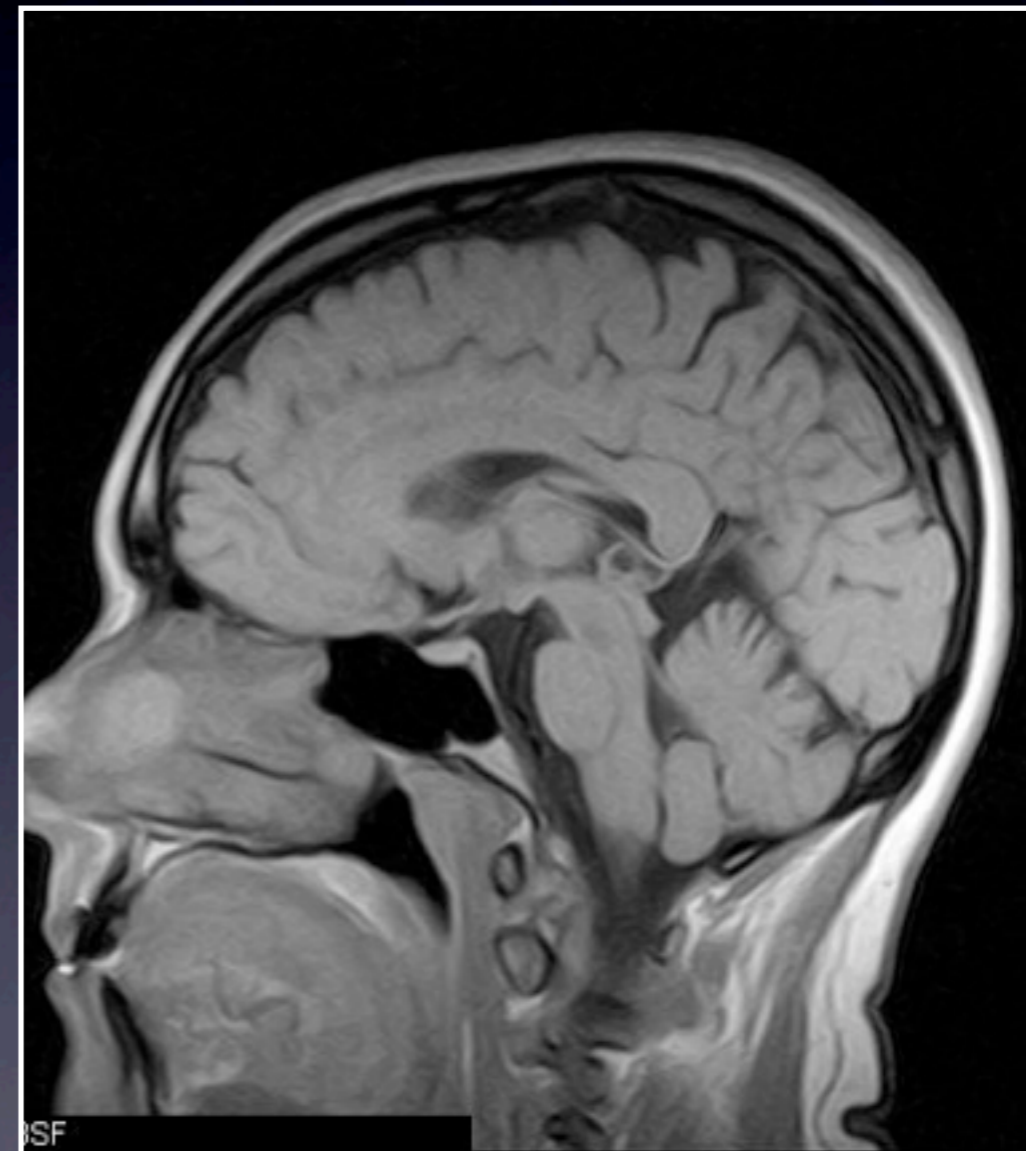

1. Röntgen-kuvaus
2. Emissiotomografia
3. Magneettiresonanssi
4. Ultraääni

3. Magneettiresonanssikuvaus (MRI)

(Ydin)magneettinen resonanssi

- Perusuu fotonin ja vetyytimen väliseen vuorovaikutukseen, jolloin kuvaa hyvin mm:
  - rasvaa
  - aivoja
  - vesipitoisia kudoksia

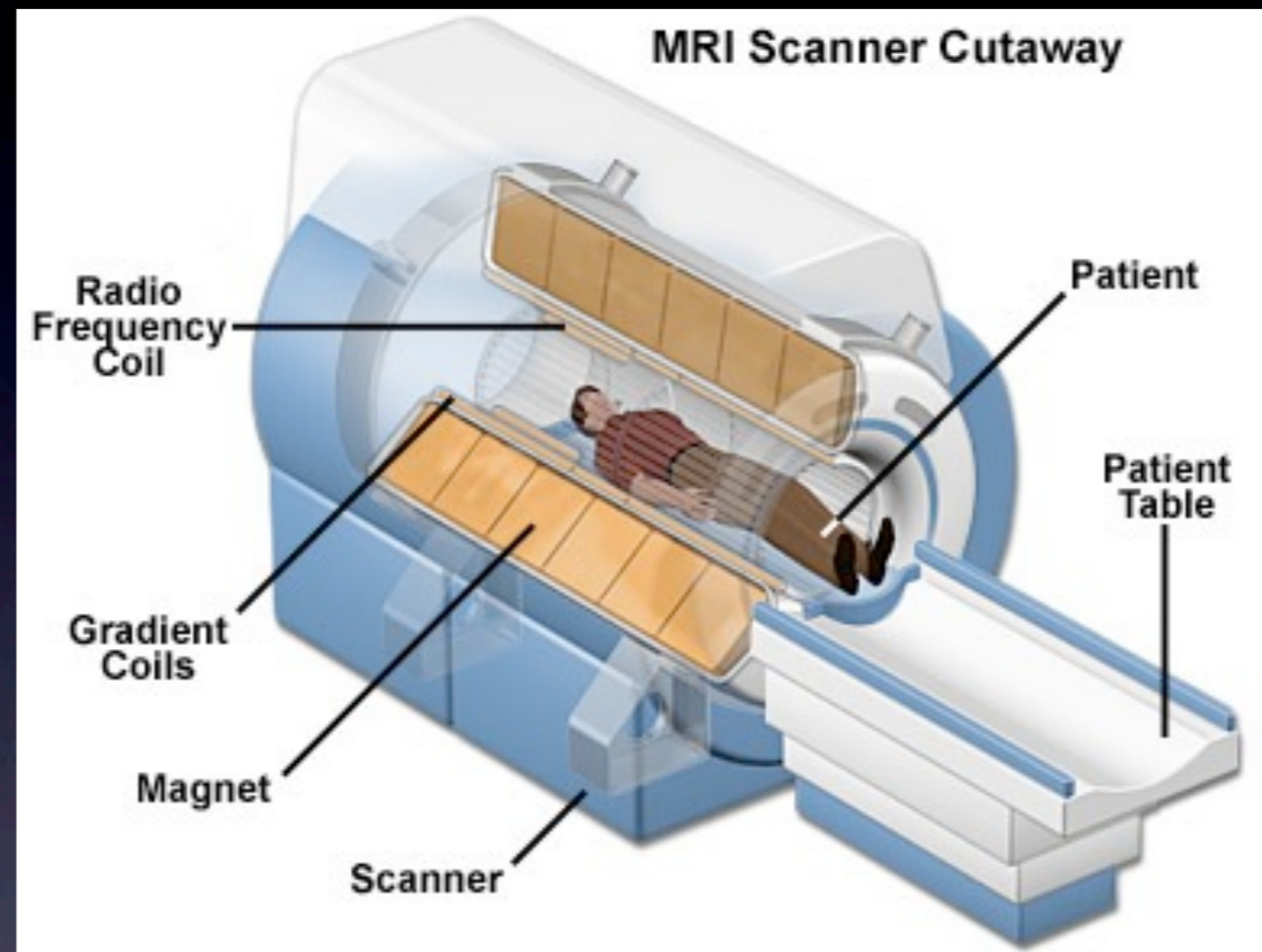

SF

32E

MRI:n periaate

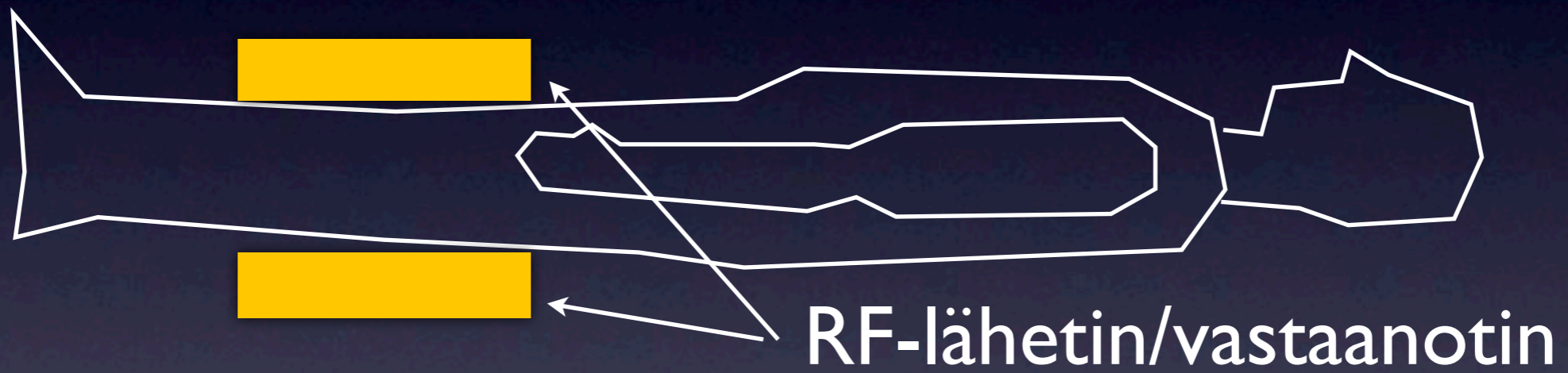
- Vety-ydin absorpoo radiotaajuuden omaavia fotoneita
- Viritystaajuus saadaan Larmorin ehdosta:
$$f = \gamma B$$
- MRI-signaali saadaan kun ydin purkaa viritystilansa emittoimalla fotonin.

MRI laitteisto

Kestomagneetti

Gradienttikelat

Staattisen kentän lähde

Muuttuvan kentän lähde

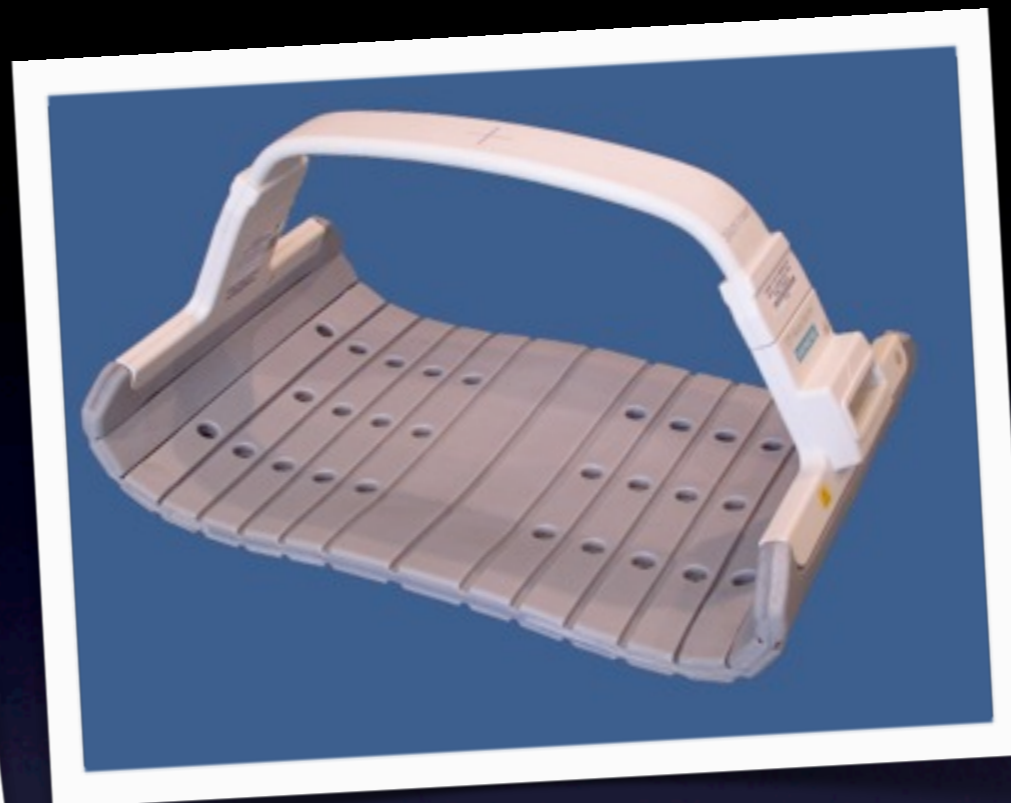
Magneettikentän voimakkuus

Staattinen kenttä on aina päällä

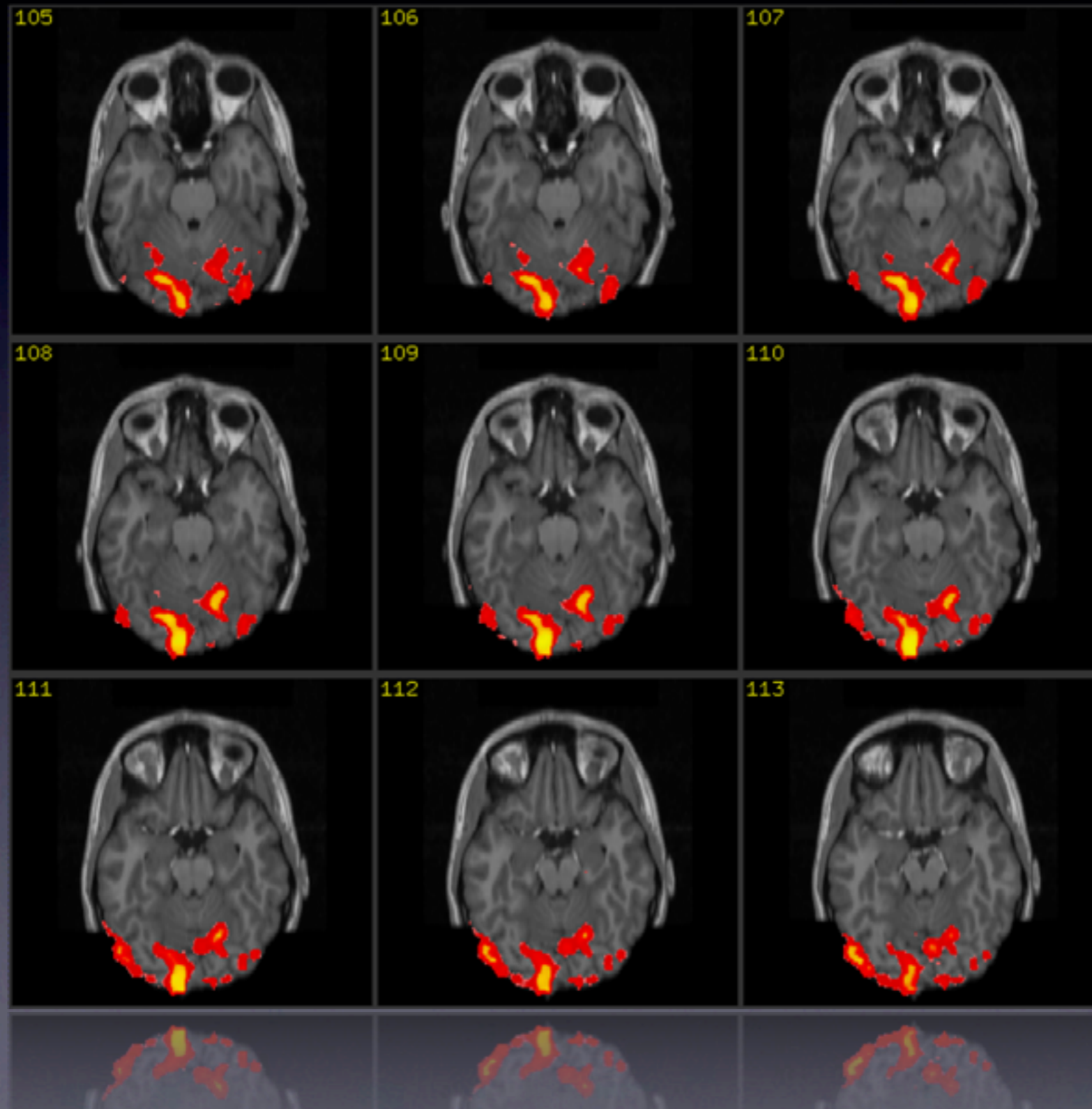

MRI-radiokeloja

TT vs MRI

	TT	MRI
Geometrinen tarkkuus	Erinomainen	Vaihteleva
Resoluutio	Hyvä	Tyydyttävä
Kuvauksen kesto	Lyhyt	Pitkä
Voidaan kuvata fysiologiaa	Ei	Kyllä
Tekniikkariippuvuus	Vähäinen	Merkitsevä
Kuvaussuunnat	Aksiaaliset	Vapaasti valittava
Säderasitus	Kyllä	Ei

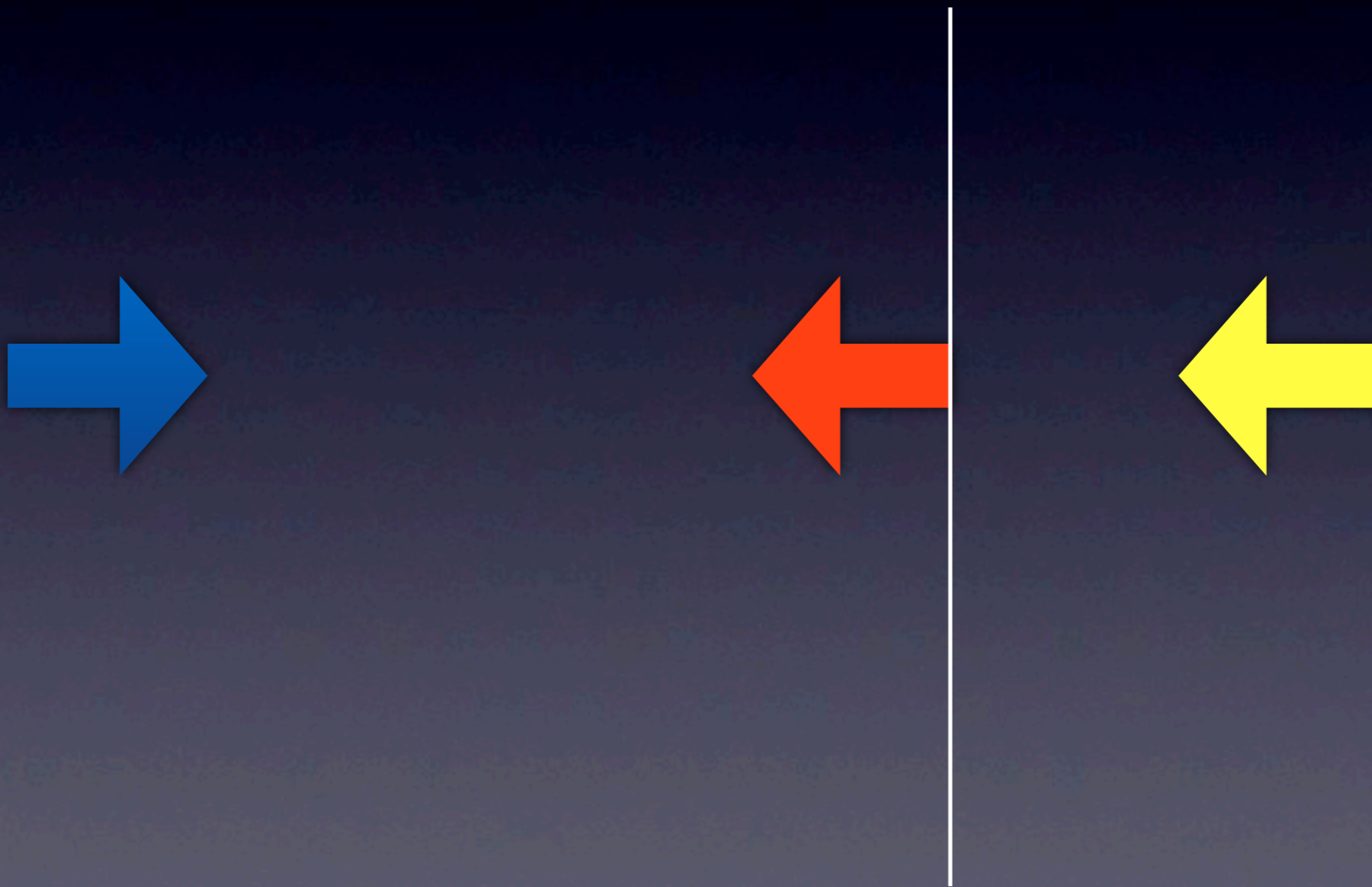
Funktionaalinen MRI

1. Röntgen-kuvaus
2. Emissiotomografia
3. Magneettiresonanssi
4. Ultraääni

4. Ultraääni

Ultraäänen toimintaperiaate

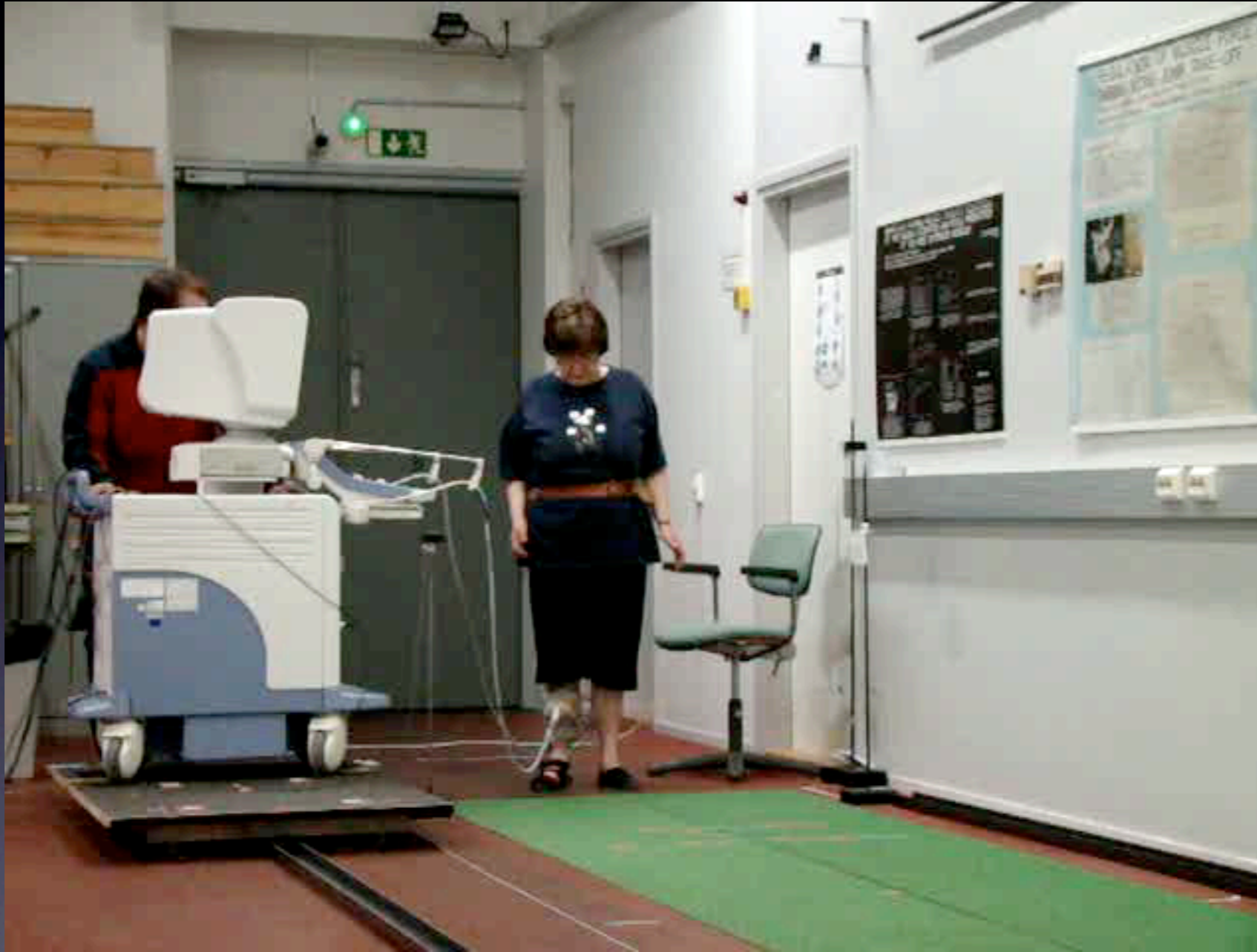

Kuvausyksikkö

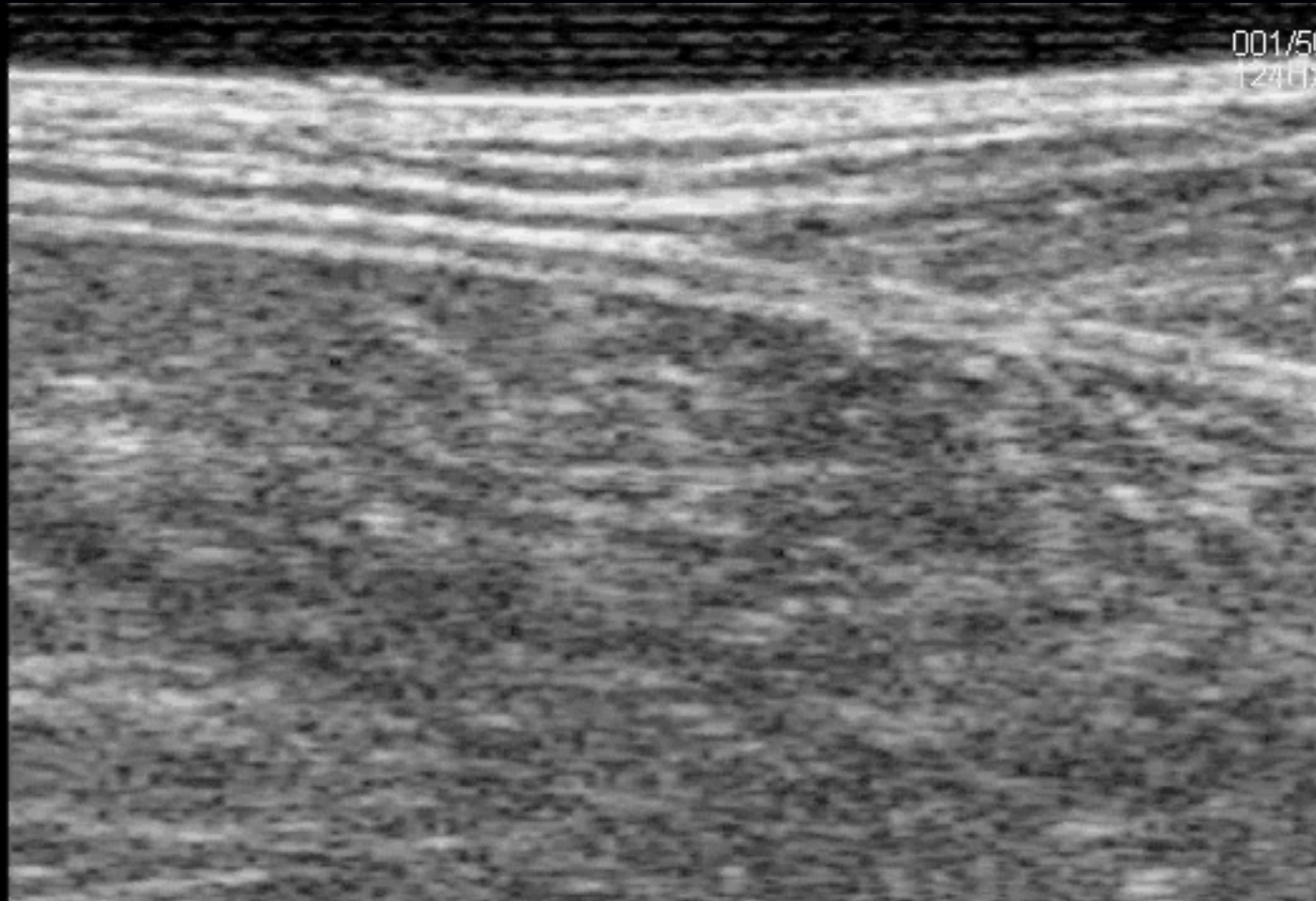
Äänipää valitaan kuvauskohteen mukaan

UÄ biomekaanisessa tutkimuksessa

UÄ biomekaanisessa tutkimuksessa

Miksi UÄ?

- Vaaraton
- Hyvä paikkaresoluutio ($< 1\text{ mm}$)
- Erinomainen aikaresoluutio (125 kuvaa/s)
- Kuvaus voidaan viedä kohteen luo
- Sovellettavissa liikkeeseen
- Halpa
- Nopea

UÄ:n tulevaisuus?

Langaton ultraääni?

Ionisoiva vaikutus

TT

PET

MRI

UÄ

Fysiologian kuvaus

TT

PET

MRI

UÄ

Kuva ei muodostu fotoneista

TT

PET

MRI

UÄ

Kuvattava säteilee

TT

PET

MRI

UÄ

Kiitos
mielenkiinnostanne!